YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

13 päivänä joulukuuta 2001 *

Asiassa T-48/98,

Compañia española para la fabricación de aceros inoxidables SA (Acerinox), kotipaikka Madrid (Espanja), edustajinaan asianajajat A. Vandencasteele ja D. Waelbroeck, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään W. Wils ja K. Leivo, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia IV/35.814 — Seostelisä) 21 päivänä tammikuuta 1998 tehdyn komission päätöksen 98/247/EHTY (EYVL L 100, s. 55),

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti B. Vesterdorf sekä tuomarit M. Vilaras ja N. J. Forwood,

kirjaaja: hallintovirkamies G. Herzig,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.10.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Oikeudenkäynnin perustana olevat tosiseikat

1 Compañia española para la fabricación de aceros inoxidables SA (jäljempänä Acerinox tai kantaja) on Espanjan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka toimii ruostumattoman teräksen alalla ja erityisesti levytuotteiden alalla. Acerinoxin määräysvaltaan kuuluvat ruostumattomasta teräksestä valmistettuja pitkiä tuotteita valmistava espanjalainen Roldán SA sekä ruostumattomasta teräksestä valmistettuja levytuotteita valmistava amerikkalainen yritys.

2 Ruostumaton teräs on erikoisteräslaatu, jonka tärkeimpänä ominaisuutena on sen korroosionkestävyys. Tämä ominaisuus on saavutettu käyttämällä tuotantoprosessissa erilaisia seosteaineita (kromi, nikkeli, molybdeeni). Ruostumatonta terästä käytetään levytuotteissa (kuuma- tai kylmävalssatut levyt tai rullat) tai pitkissä tuotteissa (kuumavalssatut tai viimeistellyt tangot, konelangat, teräsprofiilit), ja levytuotteiden osuus ruostumattomasta teräksestä valmistetuista lopputuotteista on 82 prosenttia. Suurin osa näistä tuotteista kuuluu EHTY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan kyseisen sopimuksen 81 artiklassa tarkoitetussa mielessä.

3 Ammattilehdissä julkaistujen tietojen ja kuluttajien tekemien kantelujen seurauksena komissio pyysi EHTY:n perustamissopimuksen 47 artiklan nojalla 16.3.1995 joitakin ruostumattoman teräksen valmistajia toimittamaan komissiolle tietoja siitä, miten ne sovelsivat yhteistä hinnankorotusta, joka tunnetaan nimellä "seostelisä".

4 Seostelisä lasketaan seosteaineiden kurssien mukaan. Seostelisä lisätään ruostumattoman teräksen perushintaan. Ruostumattomasta teräksestä valmistettujen tuotteiden valmistajien käyttämien seosteaineiden (nikkeli, kromi ja molybdeeni) kustannusten osuus tuotannon kokonaiskustannuksista on erittäin suuri. Näiden aineiden kurssit vaihtelevat hyvin paljon.

5 Seostelisän laskukaavat ovat vaihdelleet ajan ja valmistajien mukaan. Ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden valmistajat vakuuttivat EHTY:n perustamissopimuksen 47 artiklan nojalla paikan päällä suoritettavien tarkastusten aikana sekä tietyissä komissiolle osoitetuissa kirjeissä, että ne ovat käyttäneet samaa seostelisän laskukaavaa viitearvoja (tai kynnysarvoja) lukuun ottamatta vuodesta 1988 alkaen. Vuonna 1991 valmistajat sovelsivat kuitenkin nolla-arvoista seostelisää, koska seosteaineiden hinnat laskivat alle kynnysarvojen.

6 Saatujen tietojen ja erityisesti kyseisten valmistajien asiakkailleen lähettämien yleiskirjeiden jäljennösten perusteella, joissa ilmoitetaan erikoisseostehinnan laskuperusteiden muutoksesta, komissio lähetti 19.12.1995 väitetiedoksiannon 19 yritykselle. Näiden yritysten antamien vastausten perusteella komissio ryhtyi uusiin tutkimuksiin EHTY:n perustamissopimuksen 47 artiklan nojalla.

7 Sen jälkeen kun komissio oli saanut päätökseen useita paikan päällä suoritettuja tarkastuksia, eräiden yritysten, mukaan lukien Acerinoxin, asianajajat tai edustajat ilmoittivat joulukuussa 1996 ja tammikuussa 1997 komissiolle halustaan toimia yhteistyössä. Acerinox, ALZ NV, Avesta Sheffield AB (jäljempänä Avesta), Krupp Thyssen Nirosta GmbH (jäljempänä KTN), Usinor SA (jäljempänä Usinor tai Ugine) toimittivat 17.12.1996 ja Acciai speciali Terni SpA (jäljempänä AST) 10.1.1997 komissiolle tässä tarkoituksessa tietoja.

8 Komissio lähetti näille yrityksille sekä Thyssen Stahl AG:lle 24.4.1997 uuden väitetiedoksiannon, joka korvasi 19.12.1995 lähetetyn väitetiedoksiannon.

9 Komissio teki 21.1.1998 päätöksen 98/247/EHTY EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia IV/35.814 — Seostelisä) (EYVL L 100, s. 55; jäljempänä päätös).

10 Päätöksen mukaan ruostumattoman teräksen seosteaineiden hinnat laskivat merkittävästi vuonna 1993. Valmistajien katteet pienenivät huomattavasti, kun nikkelin hinta nousi syyskuusta 1993 alkaen. Pystyäkseen vastaamaan tähän tilanteeseen ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden valmistajat Outokumpua lukuun ottamatta sopivat Madridissa 16.12.1993 pidetyssä kokouksessa (jäljempänä Madridin kokous) korottavansa yhteisesti hintojaan

muuttamalla seostelisää laskettaessa huomioon otettavia tekijöitä. Ne päättivät soveltaa 1.2.1994 alkaen viimeksi vuonna 1991 käytetyn kaavan perusteella laskettua seostelisää siten, että kaikki valmistajat käyttivät seosteaineiden viitearvoina arvoja, joita sovellettiin syyskuussa 1993, jolloin nikkelin kurssit laskivat ennätyksellisen alas.

11 Päätöksen mukaan valmistajat laskevat seostelisän suuruuden tiettynä kuukautena (K) yhteisön eri valuutoin seuraavasti: Valmistajat laskevat nikkelin, kromin ja molybdeenin keskihinnan laskemista edeltävää kuukautta edeltävän kahden kuukauden perusteella (K-2 ja K-3). Ne vertaavat tämän jälkeen saatuja arvoja viitearvoihin (tai kynnysarvoihin) eli helmikuusta 1994 alkaen nikkeli 3 750 ecua/tonni, molybdeeni 5 532 ecua/tonni ja kromi 777 ecua/tonni. Tämän järjestelmän mukaan kuukauden K teräksen perushintaa korotetaan, jos keskikurssin ja viitearvojen välinen erotus on positiivinen. Jos ero on negatiivinen, hintaa ei koroteta. Negatiivista seostelisää ei näin ollen ole olemassa. Tilanne oli tällainen vuosina 1991—1993: koska seosteaineiden hinnat laskivat alle tuolloin sovellettavien kynnysarvojen, valmistajat sovelsivat nolla-arvoista seostelisää. Positiivista erotusta vastaavat määrät kerrotaan jokaisen kulloisenkin teräslaadun seostepitoisuudella.

12 Päätöksen mukaan kaikki valmistajat sovelsivat 1.2.1994 alkaen myyntiinsä Euroopassa, lukuun ottamatta Espanjaa ja Portugalia, uusien viitearvojen perusteella laskettua seostelisää. Uutta seostelisää sovellettiin Espanjassa kesäkuussa 1994, koska Acerinoz oli ilmoittanut Madridin kokouksessa, että uuden seostelisän välitön soveltaminen Espanjassa ei edistäisi mitenkään kysyntää eikä sillä olisi myönteistä vaikutusta Espanjan teollisuuteen, joka kärsi syvästä kriisistä. Myös Acerinox sovelsi kuitenkin uutta seostelisää 1.1.1994 alkaen muissa jäsenvaltioissa ja erityisesti Tanskassa. Päätöksen mukaan tämän yritysten välisen sopimuksen johdosta ruostumattoman teräksen hinta lähes kaksinkertaistui tammikuun 1994 ja maaliskuun 1995 välisenä aikana.

13 Päätöksen päätösosassa todetaan seuraavaa:

"*1 artikla*

Yritykset [Acerinox], ALZ NV, [AST], [Avesta], Krupp Hoesch Stahl AG, ([KTN] 1 päivästä tammikuuta 1995), Thyssen Stahl AG ([KTN] 1 päivästä tammikuuta 1995) ja [Ugine] ovat rikkoneet EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa, [Avesta] joulukuusta 1993 alkaen marraskuuhun 1996 asti ja muut yritykset tämän päätöksen päivämäärään asti, muuttamalla ja soveltamalla yhteisesti seostelisän viitearvojen laskukaavaa. Tämän menettelytavan tavoitteena ja seurauksena on ollut sekä rajoittaa että vääristää tavanomaista kilpailua yhteismarkkinoilla.

2 artikla

Tällä päätöksellä määrätään 1 artiklassa kuvaillusta rikkomisesta seuraavat sakot:

— [Acerinox]	3 530 000 ecua
— ALZ NV	4 540 000 ecua
— [AST]	4 540 000 ecua
— [Avesta]	2 810 000 ecua

— [KTN] 8 100 000 ecua

— [Usinor] 3 860 000 ecua

3 artikla

— —

4 artikla

[Acerinoxin], ALZ NV:n, [AST:n], [KTN:n] ja [Usinorin] on lopetettava välittömästi 1 artiklassa mainittu rikkominen ja ilmoitettava komissiolle kolmen kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta päätöksen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

Edellä 1 artiklassa mainittujen yritysten on pidättäydyttävä toistamasta mainitussa artiklassa määriteltyjä toimia tai menettelyä ja hyväksymästä kaikkia vaikutuksiltaan vastaavia toimenpiteitä."

14 Komissio antoi päätöksen päätösosan kantajalle tiedoksi 21.1.1998 päivätyllä telekopiolla. Komissio korvasi 2.2.1998 tehdyllä päätöksellä 21.1.1998 tiedoksiannetun päätöksen päätösosan 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa olevan sakkojen maksamiseen osoitetun pankkitilin numeron toisella numerolla. Korjattu päätös annettiin 5.2.1998 virallisesti tiedoksi niille, joille se oli osoitettu.

Asian käsittelyn vaiheet

15 Kantaja on nostanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 13.3.1998 jättämällään kannekirjelmällä nyt käsiteltävänä olevan kanteen. Myös Krupp Thyssen Stainless GmbH, entinen KTN, ja AST ovat nostaneet päätöksestä kumoamiskanteen (asiat T-45/98 ja T-47/98).

16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Se pyysi komissiota prosessinjohtotoimenpiteenä vastaamaan tiettyihin kirjallisiin kysymyksiin.

17 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 11.10.2000 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

18 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa päätöksen

— toissijaisesti alentaa oleellisesti sille määrättyä sakkoa

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

19 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Päätöksen kumoamista koskevat vaatimukset

20 Kantaja esittää päätöksen kumoamista koskevien vaatimustensa tueksi kaksi kanneperustetta, jotka koskevat ensimmäiseksi sitä, että kantaja ei ole osallistunut kilpailusääntöjen rikkomiseen ja toiseksi sitä, että kilpailusääntöjen rikkominen oli kertaluonteista.

1 *Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan kantaja ei ole osallistunut kilpailusääntöjen rikkomiseen*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

21 Kantaja väittää ensimmäiseksi, ettei Madridin kokouksessa sovittu seostelisän soveltamisesta Espanjan markkinoilla. Päätöksen 27, 44 ja 54 perus-

telukappaleesta näet ilmenee, että kantaja ilmoitti tässä kokouksessa kilpailijoilleen, ettei se halunnut soveltaa seostelisää Espanjan markkinoilla kyseisillä markkinoilla vallitsevan kriittisen tilanteen vuoksi.

22 Komissio ei myöskään ole kantajan mukaan näyttänyt toteen, tai edes väittänyt, että Espanjan markkinoilla sovellettavasta seostelisästä olisi tehty sopimus tai että tätä koskeva yhdenmukaistettu menettelytapa olisi otettu käyttöön.

23 Väite, jonka mukaan kantajan Madridin kokouksessa tekemällä ilmoituksella ei kyseenalaistettu millään tavalla sitä, etteikö sopimusta todella olisi tehty tai etteikö yhdenmukaistettua menettelytapaa olisi otettu käyttöön, vaan sillä pyrittiin ainoastaan lykkäämään seostelisän käyttöön ottamista Espanjan markkinoilla, on kantajan mukaan perusteeton ja se on myös jätettävä tutkimatta, koska se on esitetty ensimmäistä kertaa vasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (yhdistetyt asiat T-371/94 ja T-394/94, British Airways ym. ja British Midland Airways v. komissio, tuomio 25.6.1998, Kok. 1998, s. II-2405).

24 Kantajan mukaan Avestan tekemä ilmoitus, joka sisältyi Avestan 14.1.1994 päivättyyn telekopioon ja jonka mukaan "Acerinox ilmoitti, että seostelisiä sovellettaisiin 1.4.1994 alkaen" (päätöksen 33 perustelukappale), tukee joka tapauksessa vain sitä, ettei seostelisän erilaisesta soveltamisesta Espanjassa ollut tehty sopimusta tai ettei tätä koskevaa yhdenmukaista menettelytapaa ollut otettu käyttöön. Kantaja toteaa päätöksen 82 perustelukappaleessa todetun tosiseikan osalta eli sen osalta, että kantaja otti seostelisän käyttöön Espanjan markkinoilla kesäkuussa 1994, ettei päätöksessä ilmoiteta syitä, joiden vuoksi tälle ei olisi ollut muuta uskottavaa selitystä kuin Madridin kokouksessa tehdyn sopimuksen soveltaminen.

25 Toiseksi seostelisän soveltamisesta muissa Euroopan maissa kantaja toteaa, että koska muut yritykset olivat ilmoittaneet komissiolle ne seostelisien määrät, joita ne aikoivat soveltaa 1.2.1994 alkaen, myös kantajalla oli ollut mahdollisuus ottaa seostelisät huomioon muuttaakseen käyttäytymistään samansuuntaiseksi.

Kantajan mukaan oikeuskäytännössä näet hyväksytään taloudellisten toimijoiden oikeus mukauttaa toimintaansa järkevästi kilpailijoidensa käyttäytymiseen (yhdistetyt asiat 40/73—48/73, 50/73, 54/73—56/73, 111/73, 113/73 ja 114/73, Suiker Unie ym. v. komissio, tuomio 16.12.1975, Kok. 1975, s. 1663, 173 ja 174 kohta sekä yhdistetyt asiat C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 ja C-125/85—129/85, Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, Kok. 1993, s. I-1307, 71 kohta; Kok. Ep. XIV, s. 123). Esillä olevassa asiassa tällainen markkinakäyttäytyminen saa selityksensä myös ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden Euroopan markkinoiden oligopolistisesta rakenteesta sekä EHTY:n perustamissopimuksen 60 artiklan avoimuussäännöistä. Kantaja väittää erityisesti, että sen omaksuma samansuuntainen käyttäytyminen perustui sen kilpailijoiden EHTY:n perustamissopimuksen määräysten nojalla tekemiin julkisiin tarjouksiin, joita käsiteltiin laajasti ammattilehdissä tammikuusta 1994 lähtien. Kun kantaja sovelsi seostelisää Tanskassa helmikuusta 1994 alkaen, tämä johtui ainoastaan siitä, että sillä oli juuri tällöin käynnissä neuvottelut tanskalaisen asiakkaansa kanssa.

26 Lopuksi kantaja väittää, että koska komissio oli katsonut, että Outokummulle ei tarvitse määrätä seuraamusta yritysten välisestä yhteistoimintajärjestelystä siitä huolimatta, että vaikkei Outokumpu ollutkaan osallistunut Madridin kokoukseen, se oli saanut kuitenkin tiedon kokouksen tuloksista Uginen 20.12.1993 ja 11.1.1994 lähettämillä telekopioilla (päätöksen 28 ja 32 perustelukappale) ja muuttanut tämän mukaisesti markkinakäyttäytymistään, komission olisi pitänyt sitäkin suuremmalla syyllä tulla samaan lopputulokseen myös kantajan osalta, joka oli ilmoittanut — vaikka se olikin osallistunut Madridin kokoukseen — ettei se aikonut omaksua toimintatapaa, josta kokouksessa keskusteltiin, ja toiminut markkinoilla tämän suuntaisesti.

27 Komissio väittää, että vaikka kantaja ei soveltanut seostelisää välittömästi kotimarkkinoillaan, se sovelsi sitä kuitenkin 1.2.1994 alkaen muilla markkinoilla ja erityisesti Tanskassa (ks. päätöksen 37 ja 82 perustelukappale). Tämän lisäksi kantajan osallistuminen yritysten väliseen yhteistoimintajärjestelyyn käy ilmi myös edellä mainitusta Avestan 14.1.1994 päivätystä telekopiosta. Komission mukaan nämä seikat osoittavat, että Madridin kokouksessa tehtiin sellainen sopimus, tai ainakin otettiin käyttöön yhdenmukaistettu menettelytapa, johon kantaja osallistui samalla tavalla kuin muut yritykset, joille päätös on osoitettu, mutta joka ei koskenut kuitenkaan Espanjan markkinoita samalla tavalla kuin muita markkinoita.

28 Komissio katsoo, että kantajan väite, jonka mukaan seostelisän soveltamista Espanjan markkinoilla kesäkuussa 1994 oli pidettävä sen erillisenä reaktiona sen kilpailijoiden tekemiin päätöksiin, ei ole vakuuttava. Yhtäältä kantajan toukokuussa 1994 antamaa ilmoitusta siitä, että uutta seostelisää sovellettaisiin Espanjassa kesäkuusta 1994 alkaen, ei voida tarkastella erillään, koska kyseinen ilmoitus annettiin sen jälkeen kun Madridin kokous oli pidetty, kun seostelisää oli alettu jo soveltaa muissa jäsenvaltioissa 1.2.1994 alkaen ja kun Avesta oli ilmoittanut soveltavansa seostelisää 1.4.1994 alkaen. Toisaalta kantajan Madridin kokouksessa antaman ilmoituksen johdosta kukaan muu valmistaja ei olisi soveltanut uutta seostelisää Espanjassa, mikä noudattaa kokouksessa omaksuttua linjaa, jonka mukaan valmistajat toimivat kansallisilla markkinoilla kansallisen valmistajan tai ensimmäisen toimittajan omaksuman toimintalinjan mukaisesti. Näin ollen se, että kantaja sovelsi seostelisää Espanjan markkinoilla kesäkuussa 1994, ei komission mukaan ollut seurausta siitä, että kantaja olisi noudattanut samansuuntaista toimintalinjaa, vaan se osoittaa, että oli oikea aika soveltaa sovittua korotusta myös näillä markkinoilla olosuhteiden sen vastedes salliessa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

29 On todettava, että kun kysymys on kilpailusääntöjen rikkomista koskevasta oikeudenkäynnistä, komission on esitettävä selvitys niistä kilpailusääntöjen rikkomisista, jotka se on katsonut tapahtuneeksi, ja oikeudellisesti riittävä näyttö siitä, että kilpailusääntöjen rikkomisen tunnusmerkit täyttyvät (asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998, Kok. 1998, s. I-8417, 58 kohta).

30 Silloin kun on näytetty toteen, että yritys on osallistunut selvästi kilpailunvastaisiin yritysten välisiin kokouksiin, kyseisen yrityksen on esitettävä kuitenkin selvitystä siitä, että sen osallistumisella kyseisiin kokouksiin ei ollut kilpailua rajoittavaa tarkoitusta, osoittamalla ilmoittaneensa kilpailijoilleen, että sillä oli näihin kokouksiin osallistuessaan eri tarkoitus kuin kilpailijoillaan (asia

C-199/92 P, Hüls v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. I-4287, 155 kohta ja asia C-235/92 P, Montecatini v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. I-4539, 181 kohta). Jollei erilaista tarkoitusta näytetä toteen, se, että kyseinen yritys ei mukaudu siihen, mitä kokouksissa on sovittu, ei estä sitä, etteikö yritys olisi täysin vastuussa osallistumisestaan kartelliin (asia T-347/94, Mayr-Melnhof v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1751, 135 kohta ja yhdistetyt asiat T-25/95, T-26/95, T-30/95—T-32/95, T-34/95—T-39/95, T-42/95—T-46/95, T-48/95, T-50/95—T-65/95, T-68/95—T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95, Cimenteries ym. CBR v. komissio, tuomio 15.3.2000, Kok. 2000, s. II-491, 1389 kohta; jäljempänä sementti-tapaus).

31 Esillä olevassa asiassa ei ole kiistetty, etteikö kantaja olisi osallistunut 16.12.1993 järjestettyyn Madridin kokoukseen, jonka kuluessa, kuten päätöksestä ja useiden tähän kokoukseen osallistuneiden yritysten antamista tiedoista käy ilmi, tietyt ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden valmistajat sopivat käyttävänsä samasta päivämäärästä alkaen seostelisän laskukaavassa samoja viitearvoja ja näin ollen vahvistavansa yhden näiden tuotteiden lopullisen hinnan muodostavan tekijän EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan vastaisesti.

32 On kuitenkin tarkasteltava, onko kantaja riittävällä tavalla osoittanut, ettei se ollut osallistunut tähän yhteistoimintajärjestelyyn siten, ettei sitä voida syyttää EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan rikkomisesta.

33 Siltä osin kuin ensinnäkin on kyse kantajan väitteistä, joilla pyritään osoittamaan, että valmistajien välisen yhteistoiminnan tarkoituksena ei ollut soveltaa Espanjan markkinoilla seostelisää sellaisena kuin se laskettiin Madridin kokouksessa määritellyn menetelmän mukaisesti, on korostettava, ettei komissio ole kiistänyt sitä, etteikö Acerinox olisi tässä kokouksessa ilmoittanut olevansa haluton soveltamaan seostelisää Espanjassa siellä vallitsevan taloudellisen tilanteen vuoksi.

34 Tältä osin päätöksen 27 perustelukappaleessa toistetaan toteamukset, jotka kantaja antoi 17.12.1996 vastauksena komission esittämiin kysymyksiin ja joiden mukaan kokouksessa "Acerinox ilmoitti, ettei se aio soveltaa seostelisää Espanjassa, koska sen mielestä tämä toimenpide ei edistä mitenkään kysyntää eikä sillä ole myönteistä vaikutusta Espanjan teollisuuteen, joka kärsii syvästä kriisistä".

35 Koska näin ollen on selvää, että Madridin kokouksen ajankohtana kantaja poikkesi seostelisää koskevasta yhteisjärjestelystä siltä osin kuin tämä koski Espanjan markkinoita, kantajan ei voida pelkästään sen perusteella, että se otti osaa kyseiseen kokoukseen, katsoa osallistuneen yritysten väliseen yhteistoimintajärjestelyyn, jonka tavoitteena oli vahvistaa seostelisän viitearvot Espanjan markkinoilla EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan vastaisesti.

36 Koska tällaisen yhteistoimintajärjestelyn tavoitteet eivät kyseisenä ajankohtana olleet Acerinoxin etujen mukaiset siltä osin kuin järjestely koski Espanjan markkinoita, ainoastaan näyttöä siitä, että Acerinox oli sitoutunut soveltamaan seostelisää kotimarkkinoillaan, voitaisiin näin ollen pitää osoituksena siitä, että Acerinox oli liittynyt Espanjaa koskevaan yhteistoimintajärjestelyyn (ks. vastaavasti sementti-tapaus, tuomion 3444 kohta).

37 Oikeudenkäyntiasiakirjoista kuitenkin ilmenee, kuten myös päätöksen 33 perustelukappaleessa on korostettu, että Avesta oli ilmoittanut 14.1.1994 päivätyllä telekopiolla tytäryhtiöilleen, eli myös Espanjassa toimivalle tytäryhtiölleen, siitä, mitä mieltä eräät sen kilpailijat olivat siitä päivästä, jolloin seostelisää olisi sovellettava näiden kotimarkkinoilla. Erityisesti Acerinoxin osalta päätöksessä todetaan seuraavaa:

"Acerinox ilmoitti, että seostelisää sovelletaan 1 päivästä huhtikuuta 1994 alkaen (luitte oikein, huhtikuuta!)" ["Acerinox have announced that surcharges will be applied from 1st april 1994 (yes April!!!)"].

38 Kantaja ei kiistä tältä osin sitä vastaan esitettyjen väitteiden totuudenmukaisuutta, vaan väittää ainoastaan Avestan ilmoituksen osoittavan sitäkin suuremmalla syyllä, ettei Madridin kokouksen ajankohtana ollut olemassa sellaista sopimusta tai yhdenmukaistettua menettelytapaa, joka koskisi seostelisän eriaikaista soveltamista Espanjassa. Tällaista ilmoitusta voidaan kuitenkin pitää näyttönä siitä, että 14.1.1994 Acerinox oli joka tapauksessa ilmoittanut aikomuksestaan soveltaa seostelisää Espanjassa sen laskentatavan mukaisesti, josta asianomaiset yritykset olivat sopineet Madridin kokouksessa, ja että se oli näin ollen liittynyt yhteistoimintajärjestelyyn.

39 Tätä päätelmää ei voida horjuttaa väitteellä, jonka mukaan kantaja on sittemmin soveltanut seostelisää Espanjan markkinoilla vasta 1.6.1994 eikä 1.4.1994 lukien. Vaikka oletettaisiin, että tällä kahden kuukauden viivästyksellä voitaisiinkin osoittaa, että kantaja ei toiminut Espanjan markkinoilla siten kuin oli sovittu, tämä ei vaikuta mitenkään kantajan EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan mukaiseen vastuuseen kun otetaan huomioon, että se oli jo aiemmin, viimeistään 14.1.1994, liittynyt yhteistoimintajärjestelyyn (em. asia Mayr-Melnhof, tuomion 135 kohta ja sementti-tapaus, tuomion 1389 kohta).

40 Toiseksi kantajan väitteet, joiden mukaan sen osallistumisesta seostelisää koskevaan yhteistoimintajärjestelyyn ei ole esitetty näyttöä siltä osin kuin yhteistoimintajärjestely koski muita Euroopan yhteisön maita, perustuvat väärään käsitykseen niistä vaatimuksista, jotka EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa on asetettu näytön osalta.

41 On todettava, että kantaja ei ole esittänyt näyttöä siitä, että se olisi ottanut Madridin kokouksessa etäisyyttä muihin kokouksen osanottajiin ilmoittamalla aikomuksestaan olla soveltamatta seostelisää muissa Euroopan yhteisön maissa kuin Espanjassa. Tältä osin oikeudenkäyntiasiakirjoista sitä vastoin ilmenee, että

komission kysymyksiin 17.12.1996 antamassaan vastauksessa kantaja ei väittänyt, että se olisi omaksunut Madridin kokouksessa seostelisän soveltamisessa muiden maiden osalta saman lähestymistavan, jonka se oli omaksunut Espanjan osalta, vaan se on todennut, että "enemmistö läsnäolijoista kannatti seostelisän mahdollisimman nopeaa soveltamista" (edellä mainitun ilmoituksen 2.4 kohta ja päätöksen 26 perustelukappale).

42 Tästä samasta vastauksesta ilmenee lisäksi, että kantaja on soveltanut seostelisää tuotteisiinsa Tanskassa jo helmikuussa 1994 ja tämän jälkeen Saksassa, Norjassa ja Ruotsissa maaliskuussa, Irlannissa, Portugalissa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Italiassa huhtikuussa sekä Ranskassa ja Belgiassa toukokuussa 1994.

43 Kantaja ei voi kuitenkaan perustellusti väittää, että sen toteuttama seostelisien mukauttaminen muiden kyseisillä markkinoilla toimivien valmistajien soveltamiin seostelisiin perustuisi pelkästään samansuuntaiseen käyttäytymiseen, joka johtui ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden markkinoiden oligopolistisesta rakenteesta sekä EHTY:n perustamissopimuksen 60 artiklassa vahvistetuista avoimuussäännöistä. Vaikka oikeuskäytännöstä tosin seuraa, että samansuuntaisen käyttäytymisen ei voida katsoa olevan todisteena yhteistoiminnasta, ellei yhteistoiminta ole sille ainoa todennäköinen selitys (em. asia Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, tuomion 71 kohta), esillä olevassa asiassa komissio on esittänyt kuitenkin näyttöä siitä, että asianomaisten yritysten välillä oli ollut aiemmin yhteistoimintaa, jonka tarkoituksena oli samojen viitearvojen käyttäminen ja soveltaminen seostelisän laskukaavassa.

44 Väitteellä, joka koskee sitä, ettei Outokumpua vastaan ole esitetty syytöksiä, ei ole merkitystä nyt esillä olevan kilpailusääntöjen rikkomisen arvioimisen kannalta. Vaikka oletettaisiinkin, että kyseisen yrityksen tilannetta voitaisiinkin verrata kantajan tilanteeseen, se, ettei komissio ole todennut kyseisen yrityksen

syyllistyneen kilpailusääntöjen rikkomiseen, ei estä toteamasta, että kantaja on rikkonut kilpailusääntöjä, jos rikkominen on asianmukaisesti näytetty toteen (em. asia Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, tuomion 146 kohta).

45 Edellä olevasta seuraa, että kantajan on katsottava osallistuneen yhteistoimintajärjestelyyn siltä osin kuin yhteistoimintajärjestely koski yritysten välillä sovittujen viitearvojen perusteella lasketun seostelisän soveltamista muissa yhteisön jäsenvaltioissa kuin Espanjassa 16.12.1993 alkaen, jolloin Madridin kokous pidettiin, ja tämän jälkeen siltä osin kuin kyseinen yhteistoimintajärjestely koski seostelisän soveltamista Espanjassa siitä alkaen, kun kantaja liittyi yhteistoimintajärjestelyyn eli viimeistään 14.1.1994 alkaen. Sitä, miten kauan kantaja osallistui yhteistoimintajärjestelyyn, tarkastellaan toisen kanneperusteen yhteydessä.

46 Koska kantajan on näytetty osallistuneen yhteistoimintajärjestelyyn, kanneperustetta ei voida hyväksyä ja se on näin ollen hylättävä.

2 *Toinen kanneperuste, joka koskee kilpailusääntöjen rikkomisen kertaluonteisuutta*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

47 Vaikka kantajan katsottaisiinkin osallistuneen kilpailusääntöjen rikkomiseen, kantajan mukaan rikkominen on ollut kuitenkin ainoastaan kertaluonteista.

48 Kantaja väittää tältä osin, ettei komissio ole näyttänyt toteen, että kilpailusääntöjä olisi rikottu soveltamalla seostelisää 1.2.1994 alkaen, ja tämän lisäksi myös pitämällä seostelisä voimassa tämän päivän jälkeen määräämättömän ajan. Koska yritysten välillä ei ollut yhteydenottoja, pelkästään se, että yritykset ovat käyttäytyneet samansuuntaisesti, ei voi riittää osoittamaan, että yhdenmukaistettua menettelytapaa olisi noudatettu vielä 1.2.1994 jälkeen (asia 41/69, ACF Chemiefarma v. komissio, tuomio 15.7.1970, Kok. 1970, s. 661, 153 kohta; Kok. Ep. I, s. 455). Lisäksi sellaisen näytön puuttuessa, jonka avulla voidaan suoraan osoittaa kilpailusääntöjen rikkomisen kesto, komission on esitettävä ainakin todisteita, jotka liittyvät ajallisesti riittävän läheisiin tapahtumiin, jotta voidaan kohtuudella katsoa, että kyseinen kilpailusääntöjen rikkominen on jatkunut keskeytymättä tietyn kahden päivämäärän välillä (asia T-43/92, Dunlop Slanzenger v. komissio, tuomio 7.7.1994, Kok. 1994, s. 441, 79 kohta). Päinvastaisessa tapauksessa "kantajan hyväksi luettava syyttömyysolettama" edellyttää, että rikkomisen katsotaan lakanneen (asia T-30/91, Solvay v. komissio, tuomio 29.6.1995, Kok. 1995, s. II-1775, 73—75 kohta ja asia T-36/91, ICI v. komissio, tuomio 29.6.1995, Kok. 1995, s. II-1847, 83—85 kohta).

49 Kantajan mukaan voidaan korkeintaan väittää, että yhteistoiminta kesti heinäkuuhun 1994, jolloin nikkelin kurssit asettuivat vanhalle tasolleen. Komissiolla ei ole sitä vastoin perusteita katsoa, että pelkästään teollisuudessa perinteisesti käytetystä laskukaavasta eroavan kaavan käyttöönotto voisi lopettaa väitetyn kilpailusääntöjen rikkomisen (päätöksen 70 perustelukappale).

50 Lopuksi kantaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-327/94, SCA Holding v. komissio, 14.5.1998 antamalla tuomiolla (Kok. 1998, s. II-1373, 95 kohta), jota komissio on lainannut, ei ole esillä olevan asian kannalta merkitystä, koska on todettu, että yhteistoimintajärjestelyn vaikutukset jatkuivat siihen saakka, kunnes päätös tehtiin ilman, että yhteistoimintajärjestelyä olisi varsinaisesti lopetettu.

51 Komissio väittää, että kantajan esittämät väitteet kilpailusääntöjen rikkomisen kestosta perustuvat rikkomisen laadun ja käytettävissä olevien todisteiden virheelliseen arviointiin.

52 Todisteiden osalta komissio toteaa, ettei se ole yrittänyt osoittaa sitä, että kilpailusääntöjä on rikottu, nojautumalla pelkästään samansuuntaiseen käyttäytymiseen. Päinvastoin sillä oli suoraa näyttöä siitä, että Madridin kokouksessa oli päätetty yhteistoimintajärjestelystä, sekä siitä, että yhteistoimintajärjestely oli pantu täytäntöön suurimmassa osassa jäsenvaltioita helmikuusta 1994 alkaen ja Espanjassa kesäkuusta 1994 alkaen. Lisäksi päätöksen tekemisen ajankohtana pelkästään Avesta oli luopunut soveltamasta seostelisää sellaisena kuin siitä oli sovittu ja sitä oli sovellettu.

53 Kilpailusääntöjen rikkomisen laadun osalta komissio korostaa, että riidanalaista yhteistoimintajärjestelyä, jolla haluttiin ottaa käyttöön seostelisä, jonka viitearvot oli vahvistettu etukäteen, oli tarkoitus soveltaa määräämättömän ajan tai ainakin siihen saakka kunnes "uusi määräys" annettaisiin, toisin kuin perinteistä hintasopimusta, joka edellyttää sopimuksen säännöllistä tarkistamista sopimuksen mukauttamiseksi markkinoille.

54 Komissio päättelee tämän perusteella, että silloin kun kilpailusääntöjen rikkominen perustuu — kuten esillä olevassa asiassa — sopimukseen tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan, josta on sovittu tiettynä päivänä, mutta jota on sovellettava tietyn ajan, kilpailusääntöjä on katsottava rikotun koko sen ajan, jolloin sopimusta tai yhdenmukaistettua menettelytapaa on noudatettu. Toisenlainen tulkinta merkitsisi sitä, että suurin osa EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan ja EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan rikkomisista kestäisi ainoastaan yhden päivän eli päivän, jolloin sopimus tehtiin tai yhdenmukaistetusta menettelytavasta päätettiin. Joka tapauksessa kun kyse on kartellista, jota ei enää ole olemassa, oikeuskäytännön mukaan EY:n perustamissopimuksen 85 artiklaa voidaan soveltaa jo sen perusteella, että kartellin vaikutukset jatkuvat sen jälkeenkin, kun se on varsinaisesti lopetettu (ks. em. asia SCA Holding v. komissio, tuomion 95 kohta).

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

55 Kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, komission on näytettävä toteen kartellin olemassaolon lisäksi myös sen kesto (ks. em. asiat Dunlop Slazenger v. komissio, tuomion 79 kohta ja sementti-tapaus, tuomion 2808 kohta).

56 Esillä olevassa asiassa on tutkittava, onko komissio täyttänyt sille kuuluvan todistustaakan siltä osin kuin se on todennut päätöksen 50 kohdassa, että yritysten välistä yhteistoimintajärjestelyä jatkettiin päätöksen tekopäivään asti.

57 On huomattava, että komissio on todennut päätöksessä ja erityisesti sen 44 perustelukappaleessa yritysten välisen yhteistoimintajärjestelyn alkaneen Madridissa 16.12.1993 pidetyssä kokouksessa, koska tuona päivänä kokoukseen osallistuneet yritykset sopivat soveltavansa 1.2.1994 alkaen viimeksi vuonna 1991 käytetyn kaavan perusteella laskettua seostelisää siten, että seosteaineiden viitearvoina käytettiin syyskuussa 1993 sovellettuja seosten kursseja.

58 Päätöksessä on tämän jälkeen todettu, että yritykset todella sovelsivat kyseisestä päivästä lukien myyntiinsä Euroopassa edellä mainitulla tavalla sovittua ja laskettua seostelisää. Erityisesti kantajan osalta päätöksessä on korostettu, että kantaja on noudattanut Madridin kokouksessa tehtyä päätöstä, koska se on 1.2.1994 alkaen soveltanut seostelisää myyntiinsä muissa jäsenvaltioissa ja erityisesti Tanskassa (päätöksen 54 ja 82 perustelukappale).

59 Kilpailusääntöjen rikkomisen lopettamispäivän osalta komissio on nojautunut päätöksen 50 perustelukappaleessa siihen, että ainoastaan Avesta oli ilmoittanut marraskuussa 1996 luopuvansa yhteistoimintajärjestelystä ottamalla käyttöön toisen seostelisän laskukaavan.

60 Tältä osin on todettava, että kantaja ei kiistä sitä, että Madridin kokouksessa sovittuja seostelisän viitearvoja ei muutettu ennen päätöksen tekemistä. Koska kantaja ja muut asianomaiset yritykset ovat todella jatkaneet Madridin kokouksessa sopimiensa viitearvojen soveltamista, sitä, ettei yhteistoimintajärjestelyn täytäntöönpanon kestosta ollut tehty mitään nimenomaista päätöstä, ei voida pitää näyttönä siitä, että yhteistoimintajärjestely olisi ollut ainoastaan kertaluonteinen eikä jatkuva.

61 Kantajan väite, jonka mukaan seostelisän soveltaminen perustui hintojen avoimuuteen ja asianomaisten yritysten samansuuntaiseen käyttäytymiseen, ei ole perusteltu ja se on näin ollen hylättävä. Kantajan syyksi luettu kilpailusääntöjen rikkominen ei johtunut seostelisän soveltamisesta sinänsä vaan siitä, että seostelisän määrä vahvistettiin sellaisen laskukaavan perusteella, jossa käytetyt viitearvot olivat samat kuin sen kilpailijoiden käyttämät arvot ja ne oli määritetty yhteisesti yhteistoiminnassa muiden valmistajien kanssa. Näin ollen siihen, että kantaja on käyttänyt näitä viitearvoja soveltamassaan seosteaineiden laskukaavassa, ei ole muuta selitystä kuin se, että yritysten välillä oli ollut tällaista yhteistoimintaa.

62 Myöskään sillä kantajan väitteellä, jonka mukaan yritysten välinen yhteistoimintajärjestely kesti enintään heinäkuuhun 1994, jolloin nikkelin kurssit "asettuivat vanhalle tasolleen", ei ole asian kannalta merkitystä ja se on näin ollen hylättävä. Siltä osin kuin seosteaineiden viitearvot, joita kilpailusääntöjen rikkominen koski, eivät muuttuneet, se, että nikkelin hinta asettui tiettynä päivänä "vanhalle tasolleen", ei merkinnyt millään tavalla sitä, että kilpailusääntöjen rikkomisella ei ollut enää kilpailua rajoittavia vaikutuksia vaan pelkästään sitä, että tällainen hintojen kehitys oli otettava huomioon seostelisän määrää laskettaessa.

63 On huomattava, että kun kyse on yritysten välisestä yhteistoimintajärjestelystä, jota ei enää ole olemassa, EY:n perustamissopimuksen 85 artiklaa ja vastaavasti EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklaa voidaan soveltaa jo sen perusteella, että järjestelyn vaikutukset jatkuvat sen jälkeenkin, kun se on varsinaisesti lopetettu (asia 51/75, EMI Records, tuomio 15.6.1976, Kok. 1976, s. 811, 30 kohta; Kok. Ep. III, s. 123; asia 243/83, Binon, tuomio 3.7.1985, Kok. 1985, s. 2015, 17 kohta; asia T-2/89, Petrofina v. komissio, tuomio 24.10.1991, Kok. 1991, s. II-1087, 212 kohta ja em. asia SCA Holding v. komissio, tuomion 95 kohta). Näin on sitäkin suuremmalla syyllä silloin kun yritysten välisen yhteistoimintajärjestelyn vaikutukset jatkuvat päätöksen tekemiseen saakka eikä järjestelyä ole edes varsinaisesti lopetettu, kuten esillä olevassa asiassa.

64 Tästä seuraa, että siltä osin kuin kantaja ei ollut luopunut soveltamasta Madridin kokouksessa sovittuja viitearvoja ennen päätöksen tekemistä, komissio on voinut perustellusti katsoa, että kilpailusääntöjä rikottiin päätöksentekopäivään saakka.

65 Se, että kantajan tapauksessa kilpailusääntöjen rikkomisen voidaan katsoa alkaneen vasta 14.1.1994 eikä 16.12.1993 siltä osin kuin yhteistoimintajärjestely koski seostelisän soveltamista Espanjassa (ks. edellä 45 kohta), ei näin ollen voi vaikuttaa päätöksen pätevyyteen. Koska päätös tehtiin 21.1.1998, komissio oli joka tapauksessa arvioinut sakon määrän laskemisen kannalta, että kantajan syyksiluettava kilpailusääntöjen rikkominen kesti neljä vuotta. Näin ollen päätöksen 78 perustelukappaleessa se päätti asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennassa antamiensa suuntaviivojen (EYVL 1998, C 9, s. 3) (jäljempänä suuntaviivat) mukaisesti korottaa rikkomuksen vakavuuden perusteella määrättyä sakkoa 10 prosentilla kultakin vuodelta eli esillä olevassa asiassa 40 prosentilla. Lisäksi on myös todettava, että siltä osin kuin yhteistoimintajärjestely, johon kantaja oli osallistunut, koski myös muita yhteisön jäsenvaltioita, komissio oli voinut perustellusti katsoa, että kilpailusääntöjä alettiin rikkoa 16.12.1993, jolloin Madridin kokous pidettiin.

66 Näiden seikkojen perusteella on todettava, että kilpailusääntöjen rikkomisen kertaluonteisuutta koskeva kanneperuste on hylättävä.

Sakon määrän alentamista koskevat vaatimukset

A *Sakon määrän virheellistä laskemista koskevat kanneperusteet*

1 *Rikkomuksen vakavuus*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

67 Kantaja väittää ensimmäiseksi, ettei komissio ole sakkoja määrätessään ottanut huomioon osapuolten merkitystä markkinoilla.

68 Se korostaa, että vastoin tältä osin aikaisemmin omaksumaansa käytäntöä, jonka mukaan rikkomuksen vakavuuden huomioon ottamiseksi komissio määräsi sakon tietyksi prosenttimääräksi yhtiöiden kokonaisliikevaihdosta, esillä olevassa asiassa komissio päätti kuitenkin rikkomuksen vakavuuden perusteella asettaa sakon määrän laskemiseksi kaikille asianomaisille yrityksille yhtenäisen perustan, jonka suuruudeksi vahvistettiin 4 miljoonaa ecua sen vuoksi, että kaikki asianomaiset yritykset olivat suuria yrityksiä, vaikka yritysten kokojen välillä oli kantajan mukaan merkittäviä eroja.

69 Tältä osin kantaja esittää asianomaisten "yhtiöiden" vuoden 1996 liikevaihtojen vertailemiseksi seuraavan taulukon:

	1996		
	vaihtokurssi		ECU
AVESTA	8,7222 SKR	17,740	2,03389
ALZ	40,795 BFR	28,900	0,70842
USINOR	6,635 FF	71,100	10,7159
KRUPP	1,983 DM	27,679	13,95814
THYSSEN STAHL AG	1,983 DM	38,673	19,50227
ACERINOX	167,432 PTA	180,892	1,08039

Kantaja katsoo, että toisin kuin komissio väittää, sakon määrän vahvistamisen kannalta merkityksellisenä liikevaihtona on pidettävä "yhtiöiden" eikä "yrityksen" liikevaihtoa, koska päätös on osoitettu yhtiöille ja koska juuri ne ovat niitä taloudellisia yksikköjä, joiden on maksettava sakko.

70 Kantaja esittää myös taulukon, jonka mukaan osapuolten markkinaosuudet kyseessä olevilla markkinoilla olivat seuraavat:

	1995	tammi-syyskuu 1996
KTN	24,15 %	24,04 %
AST	15,32 %	15,10 %
ALZ	9,51 %	9,87 %
ACERINOX	11,62 %	11,11 %
OUTOKUMPU	8,49 %	8,38 %
UGINE	17,39 %	18,20 %
AVESTA/BRITISH STEEL	13,49 %	13,27 %

71 Tästä seuraa kantajan mukaan, että soveltamalla kaikkiin yhteistoimintajärjestelyyn osallistuneisiin yrityksiin samaa laskentaperustaa, komissio

oli tosiasiassa määrännyt paljon ankaramman rangaistuksen yhtiöille, joilla on pienempi liikevaihto ja pienempi markkinaosuus kuin muilla. Tämän taulukon mukaan Uginen, AST:n ja Avestan markkinaosuudet olivat 63,8 prosenttia, 35,9 prosenttia ja 19,4 prosenttia suurempia kuin kantajan markkinaosuus.

72 Kantaja väittää näin ollen, että komission olisi pitänyt laskea sakko kunkin päätöksessä tarkoitetun yhtiön liikevaihdon ja markkinaosuuden perusteella, minkä avulla se olisi voinut välttää sen, että määrätyt sakot olivat suhteettomia "yrityksen" merkitykseen nähden, ja ottaa asianmukaisesti huomioon "asianomaisten yritysten" koon ja taloudellisen vallan (asia 100/80—103/80, Musique Diffusion française v. komissio, tuomio 7.6.1983, Kok. 1983, s. 1825, 119 ja 120 kohta; Kok. Ep. VII, s. 133).

73 Komissio huomauttaa alustavasti, että päätös oli yksi ensimmäisistä tapauksista, joissa suuntaviivoja sovellettiin.

74 Se toteaa, että suuntaviivojen mukaan sakkojen määrää ei vahvisteta enää tietyksi prosenttimääräksi asianomaisten yritysten liikevaihdosta vaan se lasketaan rikkomuksen vakavuuden perusteella määritetyn kiinteän määrän pohjalta. Yhteen ainoaan yhteiseen rikkomukseen syyllistyneille yrityksille määrättävän sakon määrää laskettaessa suuntaviivoissa tehdään ero yrityksen roolin perusteella ("johtaja" vai "seurailija") ja sen perusteella, kuinka paljon yritys on tehnyt yhteistyötä komission kanssa hallinnollisessa menettelyssä. Uudessa laskentamenetelmässä otetaan lisäksi huomioon, että yritykset voivat olla huomattavan erikokoisia.

75 Komissio toteaa lisäksi, että toinen uudessa sakkojen määrän laskentamenetelmässä systemaattisemmin huomioon otettava tekijä on rikkomuksen kesto. Kuten suuntaviivoissa on todettu, komissio ottaa edelleen huomioon kaikki merkitykselliset raskauttavat ja lieventävät olosuhteet ja se voi soveltaa suopean

kohtelun periaatetta sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun tiedonannon mukaisesti (EYVL C 207, s. 4; jäljempänä yhteistyötä koskeva tiedonanto).

76 Esillä olevassa asiassa kantajan väite, jonka mukaan komissio ei olisi ottanut päätöksessä huomioon sitä, että asianomaiset yritykset olivat erikokoisia, ei ole komission mukaan perusteltu, koska komissio on katsonut, että kaikki päätöksessä tarkoitetut yritykset olivat suuria yrityksiä (päätöksen 77 perustelukappale). Komissio korostaa, että kantajan esittämässä ensimmäisessä taulukossa viitataan "yhtiöihin" eikä "yrityksiin". Kilpailusääntöjen soveltamisen kannalta merkitystä on kuitenkin ainoastaan "yrityksen" käsitteellä. Näin ollen ainoastaan kantajan esittämä toinen taulukko, josta ilmenee, että asianomaisten yritysten markkinaosuudet ovat suuruudeltaan samaa luokkaa, ei ole esillä olevan asian kannalta merkityksellinen.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

77 Aluksi on todettava, että päätöksessä komissio on määrittänyt yrityksille määrättyjen sakkojen määrän ja erityisesti kantajalle määrätyn sakon määrän soveltamalla suuntaviivoissa käyttöön otettua laskentamenetelmää.

78 Tämän menetelmän mukaan sakon laskenta perustuu rikkomuksen vakavuuden perusteella määritettyyn määrään. Rikkomuksen vakavuuden arvioinnissa on otettava huomioon rikkomuksen laatu, sen todellinen vaikutus markkinoihin, jos se on mitattavissa, ja asian kannalta merkityksellisten maantieteellisten markkinoiden laajuus (1 kohdan A alakohdan ensimmäinen alakohta). Tältä osin rikkomukset voidaan jakaa kolmeen luokkaan, nimittäin "vakavaa vähäisempiin rikkomuksiin", joiden osalta mahdollisten sakkojen määrä on 1 000 — 1 mil-

joonaa ecua, "vakaviin rikkomuksiin", joiden osalta mahdollisten sakkojen määrä voi vaihdella 1 miljoonan ecun ja 20 miljoonan ecun välillä, sekä "erittäin vakaviin rikkomuksiin", joiden osalta mahdollisten sakkojen määrä voi olla yli 20 miljoonaa ecua (1 kohdan A alakohdan ensimmäinen, toinen ja kolmas alakohta). Kussakin luokassa määrättyjen seuraamusten asteikko antaa mahdollisuuden vaihdella yritykseen sovellettavaa seuraamusta rikkomuksen laadun mukaan, erityisesti vakavien ja erittäin vakavien rikkomusten luokissa (1 kohdan A alakohdan kolmas alakohta). Lisäksi on tarpeen ottaa huomioon rikkomuksiin syyllistyneiden todellinen taloudellinen kyky aiheuttaa merkittävää vahinkoa muille talouden toimijoille ja erityisesti kuluttajille, ja määrittää sakon määrä tasolle, joka on riittävän estävä (1 kohdan A alakohdan neljäs alakohta).

79 Huomioon voidaan ottaa myös se, että suurilla yrityksillä on useimmiten riittävät infrastruktuurit saada oikeudellista ja taloudellista tietoa, joka antaa niille mahdollisuuden arvioida paremmin toimintaansa mahdollisesti liittyviä rikkomuksia ja niistä aiheutuvia kilpailuoikeudellisia seurauksia (1 kohdan A alakohdan viides alakohta).

80 Kussakin edellä mainitussa luokassa voi tietyissä tapauksissa olla tarpeen vaihdella määritettyjä määriä, jotta voitaisiin ottaa huomioon rikkomusten tapauskohtainen painoarvo ja siten kunkin yrityksen rikkomuksen todellinen vaikutus kilpailuun erityisesti, kun samanlaisiin rikkomuksiin syyllistyneet yritykset ovat huomattavan erikokoisia, sekä mukauttaa tämän johdosta yleistä laskentaperustetta kunkin yrityksen erityispiirteiden mukaan (1 kohdan A alakohdan kuudes alakohta).

81 Esillä olevassa asiassa komissio katsoi rikkomuksen vakavuuden osalta, että sakon määrän laskemisen perustaksi oli vahvistettava 4 miljoonaa ecua kaikille päätöksessä tarkoitetuille yrityksille (päätöksen 76 perustelukappale). Arvioinnissaan komissio otti huomioon rikkomuksen laadun ja katsoi, että kyseistä rikkomusta oli pidettävä yhteisön oikeuden vakavana rikkomisena, koska rik-

komisen tavoitteena oli se, että melkein kaikki ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden valmistajat korottaisivat hinnan yhtä osatekijää yhdenmukaisesti (päätöksen 74 perustelukappale). Yhteistoimintajärjestelyyn liittyvät "taloudelliset ja oikeudelliset seikat" sekä rikkomuksen vakavuuden huomioon ottaen komissio ei kuitenkaan katsonut, että rikkomuksesta olisi määrättävä ankaria sakkoja. Arvioidessaan lopuksi sitä, olivatko kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneet yritykset "huomattavan erikokoisia", komissio katsoi, että kaikki yritykset olivat suuria yrityksiä ja että näin ollen rikkomisen vakavuuden perusteella määritettyjä sakkojen määriä ei tarvinnut eriyttää (päätöksen 77 perustelukappale).

82 Toisin kuin kantaja väittää, komissio ei ollut velvollinen arvioimaan rikkomuksen vakavuutta kyseisten yhtiöiden liikevaihdon perusteella, koska tällaisesta arviointiperusteesta ei ole määrätty EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdassa eikä suuntaviivoissa.

83 EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdasta näet seuraa, että komission on otettava huomioon kyseisten yritysten liikevaihto ainoastaan pysyäkseen sakon lopullisen enimmäismäärän rajoissa; tämä enimmäismäärä on "[kyseisistä] tuotteista kertyneen liikevaihdon määrä enintään kaksinkertaisena; — — , sakkojen ensimmäismäärää voidaan korottaa 10 prosenttiin kyseisten yritysten vuosittaisesta liikevaihdosta — — ", kuten myös suuntaviivojen 5 kohdan a alakohdassa todetaan. Esillä olevassa asiassa ei ole kuitenkaan väitetty eikä etenkään näytetty toteen, että kantajalle määrätyn sakon lopullinen määrä olisi ollut edellä mainitulla tavalla määritettyä enimmäismäärää suurempi.

84 Tältä osin on merkityksetöntä vedota komission aiempaan päätöskäytäntöön.

85 Tällaista käytäntöä ei voida — siltä osin kuin se on vakiintunutta — pitää sinänsä oikeudellisena perustana sille, miten sakkojen määrä olisi laskettava,

koska EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklaa koskevien rikkomusten osalta laskentatapa on määritelty kyseisen 65 artiklan 5 kohdassa. Kun taas otetaan huomioon EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdassa komissiolle annettu harkintavalta, komissiota ei voida arvostella siitä, että se on ottanut käyttöön uuden menetelmän sakkojen määrän laskemiseksi, kunhan sakkojen määrä ei ylitä EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdassa vahvistettua enimmäismäärää.

86 Lisäksi on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan rikkomusten vakavuutta harkittaessa on otettava huomioon lukuisia seikkoja, muun muassa asian erityiset olosuhteet, asiayhteys ja sakkojen estävä vaikutus, mutta niistä perusteista, jotka on välttämättä otettava huomioon, ei ole vahvistettu sitovaa tai tyhjentävää luetteloa (asia C-137/95 P, SPO ym. v. komissio, määräys 25.3.1996, Kok. 1996, s. I-1611, 54 kohta; asia C-219/95 P, Ferriere Nord v. komissio, tuomio 17.7.1997, Kok. 1997, s. I-4411, 33 kohta ja vastaavasti asia T-295/94, Buchmann v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-813, 163 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on näin ollen voinut esimerkiksi todeta sallituksi laskentamenetelmän, jonka mukaan komissio vahvisti ensin sakon kokonaismäärän ja jakoi sen tämän jälkeen asianomaisten yritysten kesken sen mukaan, millä tavalla ne olivat toimineet kyseisellä alalla (yhdistetyt asiat 96/82—102/82, 104/82, 105/82, 108/82 ja 110/82, IAZ v. komissio, tuomio 8.11.1983, Kok. 1983, s. 3369, 48—53 kohta).

87 Kantajan väite, jonka mukaan komission määräämissä sakoissa ei olisi otettu huomioon asianomaisten yritysten taloudellista valtaa suhteessa niiden markkinaosuuksiin, on myös hylättävä.

88 On tosin muistettava, että yritysten markkinaosuudet ovat merkityksellisiä sen määrittämisessä, millaista vaikutusvaltaa yritys on voinut käyttää markkinoilla mutta ne eivät voi olla kuitenkaan ratkaiseva peruste sille päätelmälle, että yritys

kuuluu vahvaan taloudelliseen kokonaisuuteen (ks. vastaavasti asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998, Kok. 1998, s. I-8417, 139 kohta).

89 Joka tapauksessa vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta arvioitaessa huomioon otettaviin seikkoihin voivat tapauksen mukaan kuulua niiden tuotteiden määrä ja arvo, joiden osalta kilpailusääntöjä on rikottu, sekä yrityksen koko ja taloudellinen valta (em. asia Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomion 120 ja 121 kohta; asia T-77/92, Parker Pen v. komissio, tuomio 14.7.1994, Kok. 1994, s. II-549, 94 kohta ja em. asia SCA Holding v. komissio, tuomion 176 kohta).

90 Näin ollen todettuaan aluksi, että päätöksessä tarkoitettujen kuuden yrityksen osuus eurooppalaisesta ruostumattomasta teräksestä valmistettujen lopputuotteiden tuotannosta oli yli 80 prosenttia (päätöksen 9 perustelukappale), komissio voi esillä olevassa asiassa asianmukaisesti käyttää perusteena muun muassa kyseisten yritysten kokoa ja todeta, että kaikki kuusi yritystä olivat suuria yrityksiä. Tältä osin kantajan tekemä vertailu sen oman noin 11 prosentin suuruisen markkinaosuuden ja Uginen, AST:n ja Avestan noin 18, 15 ja 14 prosentin suuruisten markkinaosuuksien välillä ei osoita, että kyseiset yritykset olisivat olleet suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan kuudennessa alakohdassa tarkoitella tavalla "huomattavan erikokoisia", minkä vuoksi ne olisi eroteltava rikkomuksen vakavuutta arvioitaessa.

91 Näin ollen kantajalle määrätyn sakon määrää ei voida pitää suhteettomana, koska sakon määrän laskentaperusta, joka määritetään rikkomuksen vakavuuden perusteella, on perusteltu, kun otetaan huomioon suuntaviivoissa vahvistetut arviointiperusteet, joita komissio on käyttänyt arvioidessaan rikkomuksen laatua ja tarkoitusta, sen vaikutusta markkinoilla ja asianomaisten yritysten kokoa.

92 Edellä olevasta seuraa, että kanneperustetta ei voida hyväksyä ja se on näin ollen hylättävä.

2 *Rikkomuksen kesto*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

93 Kantaja väittää, että koska kilpailusääntöjen rikkominen oli kertaluonteista tai lyhytaikaista, komission olisi pitänyt alentaa sakon määrää eikä korottaa sitä 1,6 miljoonalla sen perusteella, että rikkomisen väitettiin jatkuneen pitkään.

94 Komissio väittää, että se oli kyseistä korotusta tehdessään ottanut huomioon rikkomuksen keston, joka kantajan ja useimpien muidenkin päätöksen kohteena olleiden yritysten kohdalla oli neljä vuotta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

95 Sakkojen suuruuden määrittämiseksi on otettava huomioon näin todettu kilpailusääntöjen rikkomisten kesto ja kaikki sellaiset tekijät, jotka voivat vaikuttaa niiden vakavuuden arviointiin (ks. erityisesti em. asia Musique Diffusion française v. komissio, tuomion 129 kohta).

96 Kilpailusääntöjen rikkomisen kestoa koskevan tekijän osalta suuntaviivoissa erotetaan toisistaan lyhytaikaiset rikkomukset (yleensä alle yksi vuosi), joiden osalta rikkomisen vakavuuden perusteella määrättyä sakon määrää ei lisätä, keskipitkän ajan kestävät rikkomukset (yleensä yhdestä viiteen vuoteen), joiden osalta kyseistä sakon määrää voidaan lisätä 50 prosenttiin saakka, ja pitkäai-

kaiset rikkomukset (yleensä yli viisi vuotta), joiden osalta kyseistä sakon määrää voidaan lisätä 10 prosenttia vuotta kohden (1 kohdan B alakohdan ensimmäinen, toinen ja kolmas luetelmakohta).

97 Esillä olevassa asiassa on huomattava, että kuten edellä 64 ja 65 kohdassa on esitetty, komissio on perustellusti katsonut, että rikkomus kesti siihen saakka, kunnes päätös tehtiin eli 21.1.1998, joten kantajan oli arvioitava osallistuneen rikkomukseen neljän vuoden ajan.

98 Näin ollen komissio oli suuntaviivojen mukaan oikeassa korottaessaan määrätyn sakon määrää rikkomuksen vakavuuden vuoksi 10 prosentilla vuotta kohden eli 40 prosentilla, joka vastasi rikkomuksen tosiasiallista kestoa.

99 Tästä seuraa, että kanneperuste on hylättävä.

3 *Lieventävät olosuhteet*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

100 Kantaja väittää, että komissio ei ole ottanut huomioon useita lieventäviä olosuhteita, joiden perusteella sakko olisi voitu määrätä pienemmäksi kuin mitä komissio teki. Tältä osin kantaja vetoaa ruostumattoman teräksen markkinoiden oligopolistiseen rakenteeseen, markkinoiden avoimuuteen, joka perustuu EHTY:n perustamissopimuksen 60 artiklalla käyttöön otettuun hintojen julkis-

tamista koskevaan järjestelmään, siihen, että seostelisä on laskettu samaa kaavaa käyttäen jo yli 25 vuoden ajan ja siihen, että useimmat asiakkaat tunsivat laskukaavat, sekä lopuksi siihen, että seostelisän osuus ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden loppuhinnasta on melko rajallinen.

101 Komissio toteaa, että kanneperusteen tueksi ei ole esitetty mitään perusteluja eikä selvityksiä, minkä vuoksi se on jätettävä tutkimatta.

102 Komissio väittää joka tapauksessa, ettei markkinoiden oligopolistisella rakenteella voi olla vaikutusta sakkojen määrään ja että ne muut seikat, joihin kantaja on vedonnut, on tutkittu ja hylätty päätöksen 55, 56, 58, 59 ja 64—66 perustelukappaleessa siltä osin kuin niillä ei kyseenalaistettu sitä, etteikö kilpailusääntöjä olisi rikottu. Komissio on kuitenkin ottanut huomioon nämä samat seikat arvioidessaan rikkomuksen vakavuutta ja erityisesti sakkojen määrää siitä huolimatta, ettei se katsonut niitä varsinaisesti lieventäviksi olosuhteiksi (ks. päätöksen 74 ja 75 perustelukappale).

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

103 Aluksi on todettava, että käsiteltävänä oleva kanneperuste on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan vaatimusten mukainen ja se voidaan näin ollen ottaa tutkittavaksi.

104 Esillä olevassa asiassa on todettava, että komissio on voinut perustellusti katsoa, ettei yksikään kantajan esittämistä seikoista voinut olla peruste alentaa lisää kantajalle määrätyn sakon perusmäärää.

105 Ensinnäkin on todettava, että ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden markkinoiden oligopolistista rakennetta ei voida pitää sakon määrittämisen kannalta lieventävänä olosuhteena. Kuten komissio on päätöksen 48 perustelukappaleessa todennut, yhteistoimintajärjestelyyn osallistuneiden yritysten osuus näiden tuotteiden myynnistä oli 90 prosenttia, ja juuri tästä syystä seosteaineiden viitearvojen yhteiseen määrittämiseen perustuvan, ruostumattoman teräksen yhdenmukaistetun hintojen korotuksen oli katsottava rajoittavan erityisen merkittävästi kilpailua markkinoilla.

106 Tämän jälkeen on huomattava, että EHTY:n perustamissopimuksen 60 artiklassa tarkoitettu järjestelmä ei voi oikeuttaa yritystä osallistumaan sellaiseen sopimukseen tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan, jonka tarkoituksena on seostelisän määrän yhteensovittaminen.

107 Tältä osin on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EHTY:n perustamissopimuksen 60 artiklan 2 kohdan mukaisen hinnastojen julkistamisvelvollisuuden tarkoitus on ensinnäkin estää kielletyt menettelytavat niin hyvin kuin mahdollista, toiseksi mahdollistaa ostajille täsmällisten tietojen saaminen hinnoista ja osallistuminen syrjivien menettelytapojen valvontaan sekä kolmanneksi antaa yrityksille mahdollisuus tuntea täsmällisesti kilpailijoidensa hinnat, jotta niillä olisi mahdollisuus mukautua niihin (ks. asia 1/54, Ranska v. korkea viranomainen, tuomio 21.12.1954, Kok. 1954, s. 7 ja 24 sekä asia 149/78, Rumi v. komissio, tuomio 12.7.1979, Kok. 1979, s. 2523, 10 kohta).

108 Jokaisen yrityksen on kuitenkin vahvistettava hinnastoissa esiintyvät hinnat itsenäisesti ja ilman yritysten välistä hiljaistakaan sopimusta. Erityisesti on todettava, ettei se, että 60 artiklan määräykset ovat omiaan rajoittamaan kilpailua, estä perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yhteistoimintakiellon soveltamista (em. asia Ranska v. korkea viranomainen, s. 31 ja asia T-141/94, Thyssen Stahl v. komissio, tuomio 11.3.1999, Kok. 1999, s. II-347, 312 kohta).

109 Lisäksi EHTY:n perustamissopimuksen 60 artiklassa ei ole määräyksiä yritysten välisestä yhteydenpidosta ennen hinnastojen julkistamista, minkä tarkoituksena on niiden tulevia hintoja koskevien tietojen vaihtaminen. Jos tällainen yhteydenpito estää kyseisten hinnastojen vahvistamisen itsenäisesti, se on juuri omiaan vääristämään tavanomaista kilpailua EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla (em. asia Thyssen Stahl v. komissio, tuomion 313 kohta).

110 Esillä olevassa asiassa on tosin selvää, että ruostumattoman teräksen valmistajat noudattivat EHTY:n perustamissopimuksen 60 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti velvollisuuttaan julkistaa hintansa ja myyntiehtonsa toimittamalla ne säännöllisesti komissiolle, ja että tämän perusteella kyseiset yritykset ovat kaikki ilmoittaneet komissiolle niiden seostelisien suuruudet, joita ne aikoivat soveltaa 1.2.1994 alkaen (päätöksen 37 perustelukappale).

111 Se, että kantaja yhdenmukaisti seostelisien laskemiseen tarkoitetut viitearvot yhteisön jäsenvaltioissa, ei perustunut komission julkaisemiin hinnastoihin vaan aiempaan valmistajien väliseen yhteistoimintaan, jossa oli sovittu samojen viitearvojen käyttämisestä siten, että seostelisiä voitiin yhdenmukaisesti korottaa.

112 Kantaja ei voi näin ollen tehokkaasti vedota lieventävänä olosuhteena markkinoiden avoimuuteen, joka perustuu EHTY:n perustamissopimuksen 60 artiklassa käyttöön otettuun järjestelmään.

113 Sen osalta, että seostelisän laskukaavaa on käytetty jo 25 vuotta, on todettava, että yritysten syyksiluettavan kartellin tarkoituksena ei ollut samanlaisen laskukaavan käyttäminen, jonka ei ole näytetty perustuvan yritysten väliseen todelliseen yhteisjärjestelyyn, vaan se, että kaikki yritykset käyttivät kyseisessä kaavassa

samasta päivämäärästä alkaen samoja viitearvoja hintojen korottamiseksi (päätöksen 47 ja 56 perustelukappale). Lisäksi sillä, että eräillä kyseisten yritysten asiakkailla oli ollut mahdollisuus saada tietoonsa seostelisän laskemisessa käytetty kaava, ei ole asian kannalta merkitystä, varsinkin kun komissio on suorittanut EHTY:n perustamissopimuksen 47 artiklan mukaiset tarkastukset juuri näiden asiakkaiden tekemien kantelujen perusteella.

114 Se, että yritysten välinen yhteistoimintajärjestely koski ainoastaan yhtä ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden loppuhinnan muodostavaa tekijää, ei myöskään voi esillä olevassa asiassa olla peruste alentaa lisää sakon määrää.

115 Tältä osin on huomattava, että EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa kielletään muun muassa yritysten väliset sopimukset ja yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka ovat omiaan suoraan tai välillisesti estämään, rajoittamaan tai vääristämään tavanomaista kilpailua yhteismarkkinoilla ja erityisesti sellaiset sopimukset ja menettelytavat, joilla pyritään vahvistamaan tai määräämään hintoja. Kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, sellaisia yhteistoimintajärjestelyjä koskeva kielto, joilla vahvistetaan hinnat suoraan tai välillisesti, koskee myös yhteistoimintajärjestelyjä, joilla vahvistetaan yksi lopullisen hinnan osa (ks. asia T-29/92, SPO ym. v. komissio, tuomio 21.2.1995, Kok. 1995, s. II-289, 146 kohta).

116 Koska lisäksi on todettu, että seostelisän aiheuttama hinnan korotus voi olla jopa 25 prosenttia lopullisesta hinnasta (päätöksen 48 perustelukappale), yhteistoimintajärjestelyn kilpailua rajoittavaa vaikutusta ei voida aliarvioida.

117 Kaikilla näillä perusteilla kanneperuste on näin ollen hylättävä.

4 *Kantajan yhteistyö menettelyn kuluessa*

a) Alustavia huomautuksia

118 Päätöksen 96 perustelukappaleessa komissio on todennut, että kaikkiin päätöksessä tarkoitettuihin yrityksiin voidaan soveltaa eri tavoin yhteistyötä koskevan tiedonannon D kohtaa, jonka otsikkona on "sakkojen määrän huomattava alentaminen".

119 Tältä osin päätöksessä todetaan ensinnäkin, että ainoastaan Usinor ja Avesta olivat tunnustaneet rikkomuksen olemassaolon. Lisäksi Avesta toimitti komissiolle 31.10.1996 asiakirjoja, joista asianomaisten yritysten välinen yhteydenpito kävi ilmi, ja se oli ainoa yritys, joka lopetti rikkomisen ennen kuin päätös tehtiin. Usinor puolestaan oli ensimmäinen yritys, joka ilmoitti komissiolle Madridissa pidetystä kokouksesta (päätöksen 97 perustelukappale). Muiden yritysten ja erityisesti Acerinoxin osalta päätöksessä sitä vastoin todetaan, että Acerinoxin lausunnot ja vastaus väitetiedoksiantoon eivät valottaneet asiaa mitenkään ja niissä kiistettiin sen osuus kilpailusääntöjen rikkomisessa (päätöksen 99 ja 100 perustelukappale).

120 Komissio tuli päätöksessä tämän perusteella siihen lopputulokseen, että Usinorin ja Avestan yhteistyö oli ollut merkittävää, mutta kuitenkin hyvin myöhäistä. Muiden yritysten ja erityisesti Acerinoxin yhteistyön katsottiin olevan rajoitetumpaa kuin Usinorin ja Avestan, sillä komissiolle ei ollut toimitettu mitään uutta asiakirjatodistetta tai tosiseikkoihin perustuvaa aineistoa, eivätkä kyseiset yritykset olleet tunnustaneet rikkoneensa kilpailusääntöjä (päätöksen 100 perustelukappale).

121 Päätöksen 101 perustelukappaleessa komissio on päätellyt, että nämä tekijät oikeuttivat alentamaan sakkojen määrää kaikkien yritysten osalta 10 prosentilla, lukuun ottamatta Avestaa ja Usinoria, joiden sakkoja alennettiin 40 prosentilla.

122 Kantaja arvostelee komissiota siitä, että se alensi kantajan sakkoa ainoastaan 10 prosentilla, koska se katsoi virheellisesti, että kantajan lausunnot ja sen vastaus väitetiedoksiantoon ensinnäkin eivät valottaneet asiaa mitenkään ja toiseksi niissä kiistettiin rikkomuksen olemassaolo.

b) Hallinnollisessa menettelyssä ei esitetty uutta näyttöä

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

123 Kantaja väittää, että komissio ei ole noudattanut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta katsoessaan, etteivät kantajan lausunnot tuoneet asiaan mitään uutta, koska kantaja ei ollut toimittanut komissiolle mitään sellaista uutta asiakirjatodistetta tai tosiseikkoihin perustuvaa aineistoa, joka ei olisi jo ollut komission tiedossa.

124 Kantaja toteaa, että sen komissiolle 17.12.1996 toimittamassa ilmoituksessa, joka oli vastaus kantajalle lähetettyyn kyselyyn, se oli samalla tavalla kuin Usinorkin tunnustanut tosiseikat ja erityisesti sen, että Madridissa oli pidetty kokous. Lisäksi se, että sen yhteistyö oli rajoitetumpaa kuin Avestan ja Usinorin yhteistyö, selittyy sillä, ettei kantajalla ollut niin paljon tietoa sen syyksiluetun sopimuksen toimeenpanosta, ja tämä seikka vaikutti väistämättä siihen, min-

käarvoista ja -sisältöistä sen osallistuminen komission tutkimukseen oli ollut. Kantaja katsoo kuitenkin, ettei sitä ole rangaistava siitä, ettei se ole toimittanut sellaisia asiakirjatodisteita, joita sillä ei ollut.

125 Komissio väittää, että kantaja ilmoitti halustaan tehdä yhteistyötä vasta 17.12.1996 eli kahdeksan päivää sen jälkeen kun Usinor oli ilmoittanut komissiolle Madridissa pidetystä kokouksesta, eikä se tunnustanut milloinkaan osallistuneensa kilpailusääntöjen rikkomiseen tai edes toimittanut komissiolle uutta todistusaineistoa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

126 Aluksi on todettava, että komissio on määritellyt yhteistyötä koskevassa tiedonannossa ne edellytykset, joilla komission kanssa kartelleja koskevissa tutkimuksissa yhteistyössä olevat yritykset voidaan vapauttaa sakoista tai niille muussa tapauksessa määrättyjä sakkoja lievennetään (ks. yhteistyötä koskevan tiedonannon A kohdan 3 alakohta).

127 Yhteistyötä koskevan tiedonannon soveltamisesta kantajaan on todettava, että asiassa ollaan yhtä mieltä siitä, ettei kantajaan voida soveltaa kyseisen tiedonannon B kohtaa, joka koskee tilanteita, joissa yritys on ilmoittanut komissiolle salaisesta kartellista ennen kuin komissio on päättänyt aloittaa tutkimuksen (tilanne, jossa sakon määrää voidaan alentaa vähintään 75 prosentilla), eikä kyseisen tiedonannon C kohtaa, joka koskee yrityksiä, jotka ovat ilmoittaneet salaisesta kartellista sen jälkeen, kun komissio on päättänyt aloittaa tutkimuksen, jossa ei kuitenkaan saada riittäviä todisteita päätöksen tekemiseen johtavan menettelyn aloittamiseksi (tilanne, jossa sakon määrää voidaan alentaa 50—75 prosenttia).

128 Näin ollen kuten päätöksen 93—96 perustelukappaleessa on selkeästi todettu, kantajan käyttäytymistä oli arvioitava kyseisen tiedonannon D kohdan nojalla, jonka otsikkona on "Sakkojen määrän merkittävä alentaminen", koska kantaja ei täyttänyt yhteistyötä koskevan tiedonannon B kohdan eikä C kohdan soveltamisedellytyksiä.

129 Yhteistyötä koskevan tiedonannon D kohdan 1 alakohdassa todetaan, että "jos yritys tarjoutuu yhteistyöhön ilman, että kaikki edellä B tai C kohdassa esitetyt edellytykset täyttyvät, yritykselle voidaan myöntää 10—50 prosenttia alennusta siihen sakkojen määrään, mikä sille olisi määrätty ilman yhteistyötä".

130 Yhteistyötä koskevan tiedonannon D kohdan 2 alakohta kuuluu seuraavalla tavalla:

"Näin voidaan menetellä erityisesti, jos:

— yritys toimittaa komissiolle ennen vastalauseiden tiedoksi antamista tietoja, asiakirjoja tai muita todisteita, jotka auttavat rikkomuksen todistamisessa

— saatuaan tiedon vastalauseista yritys ilmoittaa komissiolle, että se ei kiistä niiden seikkojen olemassaoloa, joihin komission esittämät syytökset perustuvat."

131 Yritysten yhteistyötä arvioitaessa komission on noudatettava yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, joka kuuluu yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin ja jota vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan loukataan ainoastaan, jos toisiinsa rin-

nastettavissa olevia tilanteita kohdellaan eri tavalla tai jos erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavalla, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua (asia T-311/94, BPB de Eendracht v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1129, 309 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

132 Esillä olevassa asiassa on selvää, että kantaja oli toimittanut komissiolle ennen 24.4.1997 päivätyn väitetiedoksiannon lähettämistä tietoja, jotka auttoivat rikkomuksen todistamisessa yhteistyötä koskevan tiedonannon D kohdan 2 alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisesti.

133 Komissio toteaa näet päätöksen 92 perustelukappaleessa, että "yritykset toimittivat komissiolle 17 päivänä joulukuuta 1996 (Acerinox, ALZ, Avesta, Krupp ja Thyssen [KTN], [Usinor]) ja 10 päivänä tammikuuta 1997 (AST) ilmoitukset, joissa ne tunnustivat tosiseikat". Kuten oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee, Acerinoxin ilmoituksessa myönnettiin etenkin se, että Madridissa oli pidetty kokous 16.12.1993.

134 Komissio katsoi kuitenkin, että kantajan yhteistyö oli rajoitetumpaa kuin Avestan ja Usinorin, koska kantajan antamat tiedot eivät valottaneet asiaa mitenkään. Tältä osin päätöksessä todettiin, että Usinor ilmoitti ensimmäisenä komissiolle Madridissa pidetystä kokouksesta (päätöksen 97 perustelukappale) ja että muut yritykset, kuten kantaja, eivät olleet näin ollen toimittaneet komissiolle mitään uutta asiakirjatodistetta tai tosiseikkoihin perustuvaa aineistoa (päätöksen 100 perustelukappale).

135 On ratkaistava, onko komissio nojautuessaan tähän perusteeseen loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja soveltanut näin ollen virheellisesti yhteistyötä koskevan tiedonannon D kohdan 2 alakohtaa.

136 Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee ensinnäkin, että kuten komissio on kirjallisessa menettelyssä todennut, Usinor oli ilmoittanut sille 10.12.1996 Madridissa pidetystä kokouksesta vastauksena kyselyyn, jonka komission yksiköt olivat toimittaneet sille suorittaessaan tarkastusta Usinorin tiloissa.

137 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on pyytänyt komissiota prosessinjohtotoimenpiteenä tarkentamaan, oliko komissio toimittanut kaikille niille yrityksille, joille päätös oli osoitettu, samat kysymykset, jotka se oli esittänyt Usinorille. Komissio totesi kirjallisessa vastauksessaan, että kaikki ne yritykset, joille päätös oli osoitettu, olivat todella saaneet saman kyselyn. Komissio tarkensi erityisesti, että nämä kysymykset toimitettiin Acerinoxille 10.12.1996 komission yksikköjen kanssa pidetyssä kokouksessa.

138 Lisäksi on todettava, ettei ole mitenkään näytetty toteen eikä edes väitetty, että Acerinox olisi ollut selvillä siitä, mitä Usinor oli vastannut, sillä näiden vastausten oli luonnollisesti pysyttävä luottamuksellisina Usinorin toimitettua komissiolle ilmoituksensa, jossa se tunnusti tosiseikat ja erityisesti sen, että Madridissa oli pidetty kokous.

139 Kantajan ja Usinorin yhteistyötä on pidettävä samankaltaisina siltä osin kuin kyseiset yritykset olivat toimittaneet komissiolle hallinnollisen menettelyn samassa vaiheessa ja samanlaisten olosuhteiden vallitessa samankaltaista tietoa niistä tosiseikoista, joista niitä oli syytetty.

140 Näin ollen pelkästään sitä seikkaa, että toinen näistä yrityksistä oli tunnustanut tosiseikat, joista sitä oli syytetty, vastaamalla ensimmäisenä komission esittämiin kysymyksiin, ei voida pitää objektiivisena perusteena yritysten erilaiselle kohtelulle. Sen arviointi, kuinka paljon yritykset ovat tehneet yhteistyötä, ei näet voi

riippua pelkästään sattumanvaraisista tekijöistä, kuten siitä, missä järjestyksessä komissio on kuulustellut yrityksiä.

141 Tästä seuraa, että siltä osin kuin komissio katsoi, ettei kantaja valottanut asiaa mitenkään, se rikkoi yhteistyötä koskevan tiedonannon D kohdan 2 alakohtaa ja loukkasi yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

142 Kanneperusteen ensimmäinen osa on tästä syystä hyväksyttävä.

c) Rikkomuksen olemassaolon tunnustaminen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

143 Kantaja väittää, että sille olisi pitänyt myöntää sakon määrästä sama 40 prosentin alennus, joka Avestalle ja Usinorille oli myönnetty sillä perusteella, että ne olivat tunnustaneet rikkomuksen olemassaolon. Kantajan mukaan komissio ei voinut arvostella sitä siitä, ettei se ollut tunnustanut osallistuneensa sopimukseen, koska komissio ei ollut edes selvästi syyttänyt sitä kyseiseen sopimukseen osallistumisesta.

144 Komissio väittää puolestaan, ettei kantajan tilannetta voida verrata Avestan ja Usinorin tilanteeseen. Toisin kuin nämä kaksi yritystä, jotka olivat tunnustaneet yhteistoimintajärjestelyn olemassaolon (ks. päätöksen 97 perustelukappale), kantaja oli kieltänyt aina osuutensa kilpailusääntöjen rikkomisessa (ks. päätöksen 87 ja 100 perustelukappale).

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

145 Siltä osin kuin kantaja väittää, että koska se oli toiminut hallinnollisessa menettelyssä yhteistyössä, sen olisi pitänyt saada sama 40 prosentin alennus sakon määrästä, jonka Avesta ja Usinor olivat saaneet, on tutkittava, onko komissio päätöstä tehdessään tehnyt tältä osin tosiseikkoja koskevan virheen tai ilmeisen arviointivirheen.

146 Tältä osin on huomautettava, että päätöksen mukaan "ainoastaan Usinor ja Avesta tunnustivat yhteistoiminnan olemassaolon" (päätöksen 97 perustelukappale). Kantajan osalta päätöksessä todetaan kantajan ensin kieltäneen ehdottomasti saaneensa minkäänlaisia tietoja (päätöksen 87 perustelukappale), ja siinä todetaan tämän jälkeen, että Acerinox oli vastauksessaan 24.4.1997 annettuun väitetiedoksiantoon "tunnustanut yhteistoiminnan olemassaolon kieltäen itse osallistuneensa yhteistoimintaan" (päätöksen 99 perustelukappale). Komissio päätteli erityisesti tämän seikan perusteella, että kantajan, joka ei ollut tunnustanut osuuttansa kilpailusääntöjen rikkomisessa, yhteistyö oli ollut rajoitetumpaa kuin Usinorin ja Avestan, ja se oikeutti näin ollen alentamaan sakkojen määrää ainoastaan 10 prosentilla (päätöksen 100 ja 101 perustelukappale).

147 On todettava, että vaikka ei olekaan kiistetty, etteikö kantaja olisi myöntänyt niiden tosiseikkojen paikkansapitävyyden, joihin komissio on nojautunut, minkä perusteella sakon määrää voitiin alentaa 10 prosentilla, oikeudenkäyntiasiakirjoista ei ilmene kuitenkaan mitenkään, toisin kuin kantaja on väittänyt, että kantaja olisi myös nimenomaisesti tunnustanut osuutensa kilpailusääntöjen rikkomisessa.

148 Oikeuskäytännön mukaan alennuksen myöntäminen on perusteltua vain, jos komissio on asianomaisen yrityksen käyttäytymisen vuoksi voinut todeta kilpailusääntöjen rikkomisen helpommin ja tarpeen vaatiessa saada sen loppumaan

(em. asia BPB de Eendracht v. komissio, tuomion 325 kohta; asia T-338/94, Finnboard v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1617, 363 kohta, pysytetty muutoksenhakuasiassa C-298/98 P, Finnboard v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok. 2000, s. I-10157, ja em. asia Mayr-Melnhof v. komissio, tuomion 330 kohta). Tästä ei ole kyse silloin kun yritys kiistää väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa osallistuneensa millään tavalla kilpailusääntöjen rikkomiseen (em. asia BPB de Eendracht v. komissio, tuomion 326 kohta).

149 Komissio on näin ollen perustellusti katsonut, että antaessaan tällaisen vastauksen, kantaja ei toiminut tavalla, jonka perusteella sakon määrää olisi ollut syytä alentaa lisää sen hallinnollisessa menettelyssä tekemän yhteistyön perusteella.

150 Tästä seuraa, että kantajan kanneperusteen toinen osa on hylättävä.

151 Näiden seikkojen perusteella kantajan kanneperusteesta voidaan hyväksyä sen ensimmäinen osa.

152 Näin ollen kun otetaan huomioon kaikki edellä mainitut seikat, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo täyden harkintavaltansa nojalla, että kantajalle on myönnettävä sen hallinnollisessa menettelyssä tekemän yhteistyön perusteella 20 prosentin alennus sakon määrästä sellaisena kuin se on vahvistettu päätöksessä ennen kyseisen yhteistyön huomioon ottamista, koska kantaja on ilmoittanut komissiolle Madridissa pidetystä kokouksesta samalla tavalla kuin Avesta ja Usinor, vaikka se näistä yrityksistä poiketen onkin kiistänyt kaiken osuutensa kilpailusääntöjen rikkomisessa.

B *Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista koskeva kanneperuste*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

153 Kantaja väittää, että sitä on syrjitty Outokumpuun nähden, jolle päätöstä ei ole edes osoitettu siitä huolimatta, että se oli ollut osallisena menettelyssä. Vaikka on totta, ettei Outokumpu ottanut osaa Madridin kokoukseen, sille ilmoitettiin kuitenkin tässä kokouksessa tehdystä sopimuksesta ja se otti kantajan mukaan tämän johdosta seostelisän laskukaavan käyttöönsä (päätöksen 33 perustelukappale). Se, että Outokumpu on toimittanut yritysten välisen yhteistoimintajärjestelyn olemassaolon todistamisen kannalta "ratkaisevia tietoja" komission 17.10.1996 toimittaman tarkastuksen aikana, voi kantajan mukaan olla enintään peruste sille, että Outokummulle määrättävää sakkoa alennetaan 50—75 prosentilla yhteistyötä koskevan tiedonannon C kohdan mukaisesti, mutta se ei voi olla kuitenkaan peruste täydelliselle sakoista vapauttamiselle.

154 Komissio korostaa, että Outokumpu jätettiin menettelyn ulkopuolelle vain sen vuoksi, ettei se ollut osallistunut Madridin kokoukseen eikä sen vuoksi, että se oli toiminut yhteistyössä komission kanssa. Komissio katsoo joka tapauksessa, että Outokummun saamaa kohtelua koskevalla kanneperusteella ei ole oikeuskäytäntö huomioon ottaen (em. asia Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, tuomion 146 kohta) esillä olevan asian kannalta merkitystä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

155 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta loukataan ainoastaan, jos toisiinsa rinnastettavissa olevia tilanteita kohdellaan eri tavalla tai jos erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavalla, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua (ks. edellä 131 kohta).

156 Lisäksi on huomautettava, että kun yritys on toiminnallaan rikkonut yhteisön kilpailusääntöjä, se ei voi välttää oikeuskäytännön mukaan seuraamuksia sillä perusteella, että toiselle taloudelliselle toimijalle ei ole määrätty sakkoa, siinäkään tapauksessa, että viimeksi mainitun tapausta ei ole saatettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi (ks. erityisesti em. asia Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, tuomion 197 kohta).

157 Näin ollen väitteellä, jonka mukaan komissio olisi virheellisesti päättänyt olla syyttämättä Outokumpua, ei ole merkitystä tämän oikeudenkäynnin kannalta, ja se on näin ollen hylättävä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen täyden harkintavaltansa nojalla tekemä ratkaisu

158 On muistutettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hyväksynyt kantajan kanneperusteen ensimmäisen osan, joka koskee sakon määrän alentamista sillä perusteella, että kantaja on toiminut yhteistyössä hallinnollisessa menettelyssä (ks. edellä 126—142 kohta). Edellä esitetyistä syistä (ks. edellä 152 kohta) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että kantajan sakon määrää on tästä syystä alennettava 20 prosentilla.

159 Päätöksestä seuraa, että ennen kuin komissio alensi sakkoa 10 prosentilla kantajan menettelyn aikana tekemän yhteistyön perusteella (päätöksen 101 perustelukappale), sakon perusmääräksi oli rikkomuksen vakavuuden ja keston

perusteella vahvistettu kantajan osalta 5,6 miljoonaa ecua, ja että sakon perusmäärää oli tämän jälkeen alennettu lieventävien olosuhteiden perusteella 30 prosentilla (päätöksen 84 perustelukappale) siten, että sakon määräksi tuli 3 920 000 ecua.

160 Edellä esitetyistä syistä kantajalle on myönnettävä sen menettelyn aikana tekemän yhteistyön perusteella 20 prosentin alennus 3 920 000 ecun välisummasta, mikä merkitsee 784 000 ecun alennusta. Näin ollen Acerinoxille määrätyn sakon kokonaismääräksi on arvioitava 3 136 000 ecua.

161 Edellä olevan perusteella ja ottaen huomioon 1.1.1999 lukien tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä 17 päivänä kesäkuuta 1997 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1103/97 (EYVL L 162, s. 1), kyseisen sakon määrä on vahvistettava euroina.

Oikeudenkäyntikulut

162 Jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi työjärjestyksensä 87 artiklan 3 kohdan mukaan määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan. Esillä olevassa asiassa on näin ollen määrättävä, että kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä kahdesta kolmanneksesta komissiolle aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Compañia española para la fabricación de aceros inoxidables SA:lle määrätyn sakon määräksi vahvistetaan 3 136 000 euroa.**

2) **Kanne hylätään muilta osin.**

3) **Kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan kaksi kolmannesta komission oikeudenkäyntikuluista. Komissio vastaa yhdestä kolmanneksesta omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Vesterdorf Vilaras Forwood

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä joulukuuta 2001.

H. Jung B. Vesterdorf

kirjaaja presidentt

Sisällys

Oikeudenkäynnin perustana olevat tosiseikat ..... II - 3865

Asian käsittelyn vaiheet ..... II - 3871

Asianosaisten vaatimukset ..... II - 3871

Päätöksen kumoamista koskevat vaatimukset ..... II - 3872

1 Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan kantaja ei ole osallistunut kilpailusääntöjen rikkomiseen ..... II - 3872

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 3872

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3875

2 Toinen kanneperuste, joka koskee kilpailusääntöjen rikkomisen kertaluonteisuutta II - 3880

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 3880

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3883

Sakon määrän alentamista koskevat vaatimukset ..... II - 3886

A Sakon määrän virheellistä laskemista koskevat kanneperusteet ..... II - 3886

1 Rikkomuksen vakavuus ..... II - 3886

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 3886

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3889

2 Rikkomuksen kesto ..... II - 3894

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 3894

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3894

3 Lieventävät olosuhteet ..... II - 3895

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 3895

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3896

4 Kantajan yhteistyö menettelyn kuluessa ..... II - 3900

a) Alustavia huomautuksia ..... II - 3900

b) Hallinnollisessa menettelyssä ei esitetty uutta näyttöä ..... II - 3901

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 3901

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 3902

c) Rikkomuksen olemassaolon tunnustaminen II-3906
Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut II-3906
Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II-3907
B Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista koskeva kanneperuste II-3909
Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut II-3909
Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II-3909
Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen täyden harkintavaltansa nojalla tekemä ratkaisu II-3910
Oikeudenkäyntikulut II-3911